

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนากับการเสริมสร้างสุขภาพผู้สูงอายุองค์การบริหารส่วนตำบลสะลง อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่ นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 52.4 อายุเฉลี่ย 69.2 ปี ไม่ได้ศึกษาทางธรรมร้อยละ 94.4 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 65.4 ไม่ประกอบอาชีพ ร้อยละ 37.5 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 2.88 คน ระยะทางเฉลี่ยจากที่พักอาศัยไปโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านสะลงนอก 3.37 กิโลเมตร การเข้ารับบริการด้านสุขภาพในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านสะลงนอกในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมาเฉลี่ย 2.35 ครั้ง ในปัจจุบันมีการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรัง ร้อยละ 55.4 ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เชื่อว่ายาสมุนไพรทำให้หายจากการเจ็บป่วยได้ ร้อยละ 59.5 ผู้สูงอายุเมื่อเจ็บป่วยใช้บริการในศูนย์สาธารณสุขมูลฐานประจำหมู่บ้าน ร้อยละ 97.0 การเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนเฉลี่ย 2.7 ครั้งต่อเดือน ผู้สูงอายุเคยใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนาแก้ไขปัญหาคความเจ็บป่วย ร้อยละ 73.2 โดยใช้ด้วยตนเอง ร้อยละ 45.0 และผู้สูงอายุเรียนรู้การรักษาความเจ็บป่วยมาจากญาติพี่น้อง ร้อยละ 94.8 ดังนำเสนอในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ

	ข้อมูลทั่วไป	ร้อยละ
เพศ	ชาย	47.6
	หญิง	52.4
อายุเต็ม (ปี)		
(อายุต่ำสุด 60 ปี อายุสูงสุด 97 ปี อายุเฉลี่ยเท่ากับ 69.2 ปี ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 7.45 ปี)		

การศึกษาทางธรรม

ไม่ได้เรียน	94.4	
นักธรรมตรี	5.2	69.2
นักธรรมโท	0.4	21.5
		4.3

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

	ข้อมูลทั่วไป	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
	ไม่ได้เรียนหนังสือ	30.5
	ประถมศึกษา	65.4
	มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	3.3
การประกอบอาชีพ		
	เกษตรกร	21.2
	ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	13.0
	รับจ้างทั่วไป	23.0
	ข้าราชการเกษียณอายุ	0.4
	ไม่ประกอบอาชีพ	37.5
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน		
(จำนวนสมาชิกในครัวเรือนน้อยที่สุด 1.0 คน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนมากที่สุด 7.0 คน สมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 2.88 คน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.14 คน)		
ระยะทางเฉลี่ยจากที่พักอาศัยไปโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านสะลงนอก		
(ระยะทางใกล้ที่สุด 0.2 กิโลเมตร ระยะทางไกลที่สุด 50.0 กิโลเมตร ระยะทางเฉลี่ย 3.37 กิโลเมตร ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.88 กิโลเมตร)		
การเข้ารับบริการด้านสุขภาพในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านสะลงนอกในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา		

(เข้ารับบริการ 0 ครั้ง (ไม่เข้ารับบริการ) เข้ารับบริการมากที่สุด 5.0 ครั้ง เข้ารับบริการเฉลี่ย 2.35 ครั้ง ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.90 ครั้ง)

อาการเจ็บป่วยในปัจจุบัน

ไม่มีอาการเจ็บป่วย	24.2
โรคทั่วไป	20.4
โรคเรื้อรัง	55.4

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

	ข้อมูลทั่วไป	ร้อยละ
ความเชื่อสิ่งที่ทำให้หายป่วย		
	ยาแผนปัจจุบัน	38.7
	ยาสมุนไพร	59.5
	น้ำมันต์/คาถา	45.0
	การรับประทานอาหารที่มีประโยชน์	39.4
	ไสยศาสตร์	3.3
	การออกกำลังกาย	4.8
การใช้บริการสุขภาพเมื่อเจ็บป่วย		
	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล	52.0
	บ้านสงเคราะห์	
	ศูนย์สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน	97.0
	คลินิก	2.2
	ผู้อาวุโสในครัวเรือน	2.6
	หมอพื้นบ้าน	47.2
	รักษาด้วยตนเอง	40.5

การเข้าร่วมกิจกรรมชุมชน

(เข้าร่วมน้อยที่สุด 1.0 ครั้งต่อเดือน เข้าร่วมมากที่สุด 10.0 ครั้งต่อเดือน การเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนเฉลี่ย 2.70 ครั้งต่อเดือน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.31 ครั้งต่อเดือน)

การใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนา

แก้ไขความเจ็บป่วย

ไม่เคย	26.8
เคย	73.2
ใช้ด้วยตนเอง	45.0
ใช้ตามคำแนะนำของแพทย์แผนปัจจุบัน	14.9
ใช้ตามคำแนะนำของหมอพื้นบ้าน	14.1

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

	ข้อมูลทั่วไป	ร้อยละ
แหล่งเรียนรู้การรักษาความเจ็บป่วย		
	บิดา มารดา	4.8
	ญาติ พี่น้อง	94.8
	หมอพื้นบ้าน	29.4
	วัด	3.0
	สถาบันการศึกษา	14.9
	สถานบริการสุขภาพ	23.8

การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการและการสนทนากลุ่มประเด็นการเข้าร่วมพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างสุขภาพจิตในชุมชน สรุปได้ว่า พิธีกรรมเหล่านี้เป็นประเพณีของชุมชนที่มีการสืบทอดกระบวนการของกิจกรรมตั้งแต่รุ่นบรรพบุรุษภายใต้แนวปฏิบัติร่วมกันระหว่างพุทธศาสนากับความเชื่อสิ่ง

เหนือธรรมชาติ ทั้งนี้ผู้ที่อยู่อาศัยในชุมชนทุกคนต้องเข้าร่วมและถือเป็นธรรมเนียมปฏิบัติเพื่อเป็นแบบอย่างให้กับลูกหลานและการใช้ชีวิตอย่างปกติสุข

ผู้สูงอายุเชื่อว่าการเข้าร่วมพิธีกรรมจะช่วยให้เกิดความสามัคคีของผู้คนในชุมชน ชุมชนอยู่ดีมีสุข เกิดความเป็นสิริมงคลกับตนเองและครอบครัว ได้มีโอกาสทำบุญส่งผลให้จิตใจสงบ รวมถึงกิจกรรมที่เกิดขึ้นเป็นการสร้างโอกาสให้เกิดการพบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้สูงอายุด้วยกัน และยังก่อเกิดแนวทางในการสืบสานองค์ความรู้ด้านการสร้างเสริมสุขภาพจิตตามแบบแผนภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนาไม่ให้สูญหาย

ภาพที่ 4.1 พิธีเผาสี่สายและการแห่ต้นเงินในเทศกาลวันสงกรานต์

ส่วนที่ 2 ความต้องการใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนาเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ

พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความต้องการการใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนาเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 2.42) โดยมีความต้องการใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนาด้านอาหารพื้นบ้านระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.67) ความต้องการใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนาด้านสมุนไพรพื้นบ้านระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.55) ความต้องการใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนาด้านกายบำบัดระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.33) และความต้องการใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนาด้านจิตบำบัดระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.21) ดังนำเสนอในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ความต้องการใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนาเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ

ภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนา เพื่อการสร้างเสริมสุขภาพ ผู้สูงอายุ	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับความต้องการ ใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้าน ล้านนาเพื่อการสร้างเสริม สุขภาพ
กายบำบัด	2.33	0.62	มาก
จิตบำบัด	2.21	0.72	ปานกลาง
สมุนไพรพื้นบ้าน	2.55	0.65	มาก
อาหารพื้นบ้าน	2.60	0.52	มาก
โดยรวมเฉลี่ย	2.42	0.62	มาก

การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการและการสนทนากลุ่มประเด็นความต้องการใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนาเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ สรุปได้ว่า ภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนาทั้ง 4 ด้าน สามารถใช้ร่วมกับกระบวนการการดูแลสุขภาพตามแบบแผนปัจจุบันได้ แต่ต้องใช้ความเชี่ยวชาญของหมอพื้นบ้านในพื้นที่ที่มีจำนวนไม่มากนักเนื่องจากขาดการสืบทอดจากลูกหลาน รวมถึงผู้สูงอายุต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งองค์การบริหารส่วนตำบลสะลวงและโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านสะลวงนอกมีกิจกรรมที่สร้างเสริมแนวทางในการใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนาเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพโดยเฉพาะด้านกายบำบัดและสมุนไพรพื้นบ้านที่บางกิจกรรมสามารถสร้างรายได้ให้กับผู้สูงอายุได้

ส่วนที่ 3 การเตรียมความพร้อมในการใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนาเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ

พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เตรียมความพร้อมในการใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนาเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 2.12) โดยมีการเตรียมความพร้อมมิติทางสังคมระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.32) มิติสุขภาพกายระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.04) และมิติสุขภาพจิตระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.99) ดึงนำเสนอในตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 การเตรียมความพร้อมในการใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนาเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ

การเตรียมความพร้อม	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับการเตรียม ความพร้อมในการใช้ ภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนา เพื่อการสร้างเสริมสุขภาพ
--------------------	-----------	-----------------------------	--

มิติสุขภาพกาย	2.04	0.64	ปานกลาง
มิติสุขภาพจิต	1.99	0.70	ปานกลาง
มิติทางสังคม	2.32	0.63	ปานกลาง
โดยรวมเฉลี่ย	2.12	0.66	ปานกลาง

การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการและการสนทนากลุ่มประเด็นการเตรียมความพร้อมในการใช้ ภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนาเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ สรุปได้ว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนทั้งงานมงคลและอวมงคล โดยพยายามชักชวนลูกหลานให้เข้าร่วมกิจกรรม รวมถึงบางคนมีการศึกษาดำรงสมณไพร่พื้นบ้านและจัดบันทึกกระบวนการใช้ที่เหมาะสมร่วมกับประสบการณ์ของตนเองเพื่อให้ลูกหลานได้ศึกษา

ส่วนที่ 4 การใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนาเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ

พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนาเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.75) โดยมีการใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนาด้านอาหารพื้นบ้านในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.08) ภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนาด้านจิตบำบัดในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.89) ภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนาด้านสมุนไพรพื้นบ้านและกายบำบัดในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.60 และ 1.42 ตามลำดับ) ดึงนำเสนอในตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 การใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนาเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ

ภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนา เพื่อการสร้างเสริมสุขภาพ ผู้สูงอายุ	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับการใช้ภูมิปัญญา พื้นบ้านล้านนาเพื่อ การสร้างเสริมสุขภาพ ผู้สูงอายุ
กายบำบัด	1.42	0.55	น้อย
จิตบำบัด	1.89	0.72	ปานกลาง
สมุนไพรพื้นบ้าน	1.60	0.61	น้อย
อาหารพื้นบ้าน	2.08	0.64	มาก
โดยรวมเฉลี่ย	1.75	0.63	ปานกลาง

การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการและการสนทนากลุ่มประเด็นการใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนา เพื่อการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ สรุปได้ว่า ภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนาเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพด้านกาย บำบัดมีการใช้ในครัวเรือนโดยเฉพาะการบีบวดตามร่างกายที่ส่วนใหญ่จะไม่มีแบบแผนที่เฉพาะ ผู้สูงอายุ บางส่วนมีการใช้การเช็ดแกก การจับเส้น การตอกเส้น และการย่ำข้างรักษาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย

ด้านจิตบำบัด ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะเชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาติโดยเฉพาะผีปู่ ยาที่เชื่อว่าจะช่วย ค้ำครองให้สมาชิกในครอบครัวอยู่ดี มีสุข โดยจะทำพิธีเลี้ยงเป็นประจำทุกปี รวมถึงการเข้าร่วมเลี้ยงผีเสื้อ บ้านที่ชุมชนร่วมกันจัดพิธีเลี้ยงผีดังกล่าวเป็นประจำทุกปี นอกจากนี้เมื่อตนเองหรือสมาชิกในครอบครัว เจ็บป่วยผู้สูงอายุจะให้ลูกหลานไปถามเมื่อ (หาสาเหตุของความเจ็บป่วยนั้น) ผู้สูงอายุบางส่วนมีการใช้พิธี การสืบชะตาและการส่งเคราะห์เมื่อมีการเจ็บป่วยและไม่สบายใจ

ด้านสมุนไพรพื้นบ้าน ผู้สูงอายุบางคนจะปลูกสมุนไพรพื้นบ้านไว้ในพื้นที่ของตนเอง มีการปรุงร ดำรับยาต้มจากสมุนไพรที่หาได้จากป่าและที่ปลูกไว้เพื่อแก้อาการปวดเมื่อยและรักษาโรคผิวหนัง รวมถึง ใช้ยาฝนผสมน้ำอาบ น้ำดื่มและใช้ลดไข้ในเด็ก

ด้านอาหารพื้นบ้าน ผู้สูงอายุบางคนจะรับประทานผักพื้นบ้าน เช่น ชี้เหล็ก สะเดา โดยจะนำมา ลวกจนเปื่อยและใช้แก้มกับน้ำพริก รวมถึงรับประทานกล้วยน้ำว้าเพื่อบำรุงร่างกาย และเมื่อมีอาการปวด ตามข้อจะไม่รับประทานผักสดเย็น เช่น กลุ่มแตง

ส่วนที่ 5 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนาเพื่อการสร้างเสริม สุขภาพผู้สูงอายุ

การศึกษานี้ใช้รูปแบบสมการความสัมพันธ์ดังนี้ $y = a + b_1x_1 + b_2x_2 + b_3x_3 + \dots + b_7x_6$ ทั้งนี้เมื่อนำตัวแปรส่วนบุคคลทั้ง 7 ตัวเข้าสมการแล้วคำนวณด้วยวิธี Enter ได้แก่

- X₁ อายุเฉลี่ย (ปี)
- X₂ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน)
- X₃ ระยะทางจากที่พักอาศัยไปโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านสะลงนอก (กิโลเมตร)
- X₄ การเข้ารับบริการด้านสุขภาพในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านสะลงนอก ในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา (ครั้ง)
- X₅ การเข้าร่วมกิจกรรมชุมชน (ครั้งต่อเดือน)
- X₆ ความต้องการใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนาเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพ (ค่าเฉลี่ย)
- X₇ การเตรียมความพร้อมในการใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนาเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพ (ค่าเฉลี่ย)

ผลการวิเคราะห์ค่า F เท่ากับ 19.314 Sig เท่ากับ 0.000 และเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงพหุ (R^2) พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.373 ซึ่งหมายความว่า ตัวแปรส่วนบุคคลทั้งหมด 7 ตัวแปรอธิบายการเปลี่ยนแปลงของการใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนาเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพในผู้สูงอายุ ได้ร้อยละ 37.3 เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 พบว่า มีตัวแปร 3 ตัวแปร คือ X_1 อายุเฉลี่ย (ปี) X_3 ระยะทางจากที่พักอาศัยไปโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านสะลวงนอก (กิโลเมตร) และ X_6 ความต้องการใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนาเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพ (ค่าเฉลี่ย) มีความสัมพันธ์กับการใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนาเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพในผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งเขียนเป็นสมการพยากรณ์ ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปแบบนิตย

Y_i (การใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนาเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพในผู้สูงอายุ) = 1.037 - 0.004 (อายุเฉลี่ย) + 0.008 (ระยะทางจากที่พักอาศัยไปโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านสะลวงนอก) + 0.460 (ความต้องการใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนาเพื่อการสร้างสุขภาพ)

จากสมการข้างต้นจะเห็นว่า การใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนาเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพในผู้สูงอายุจะลดลง 0.004 หน่วยต่อการเพิ่มขึ้นของผู้สูงอายุ 1 หน่วย การใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนาเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพในผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้น 0.008 หน่วยต่อการเพิ่มขึ้นของระยะทางจากที่พักอาศัยไปโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านสะลวงนอก 1 หน่วย และการใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนาเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพในผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้น 0.460 หน่วยต่อการเพิ่มขึ้นของความถี่ในการใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนาเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพ เมื่อทดสอบความมีนัยสำคัญ พบว่า ปัจจัยทั้ง 3 มีความสัมพันธ์กับการใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนาเพื่อการสร้างสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 (p - value = 0.047 0.010 และ 0.000 ตามลำดับ) ดังนำเสนอในตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนาเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุจากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ตัวแปรพยากรณ์	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย	t	p - value*
(b)			
ค่าคงที่	1.037	5.359	0.000
อายุเฉลี่ย (ปี)	- 0.004	-1.995	0.047
ระยะทางจากที่พักอาศัยไป	0.017	2.611	0.010
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านสะลวงนอก (กิโลเมตร)			
ความต้องการใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้าน	0.008	8.070	0.000

ล้านนาเพื่อการเสริมสร้างสุขภาพ

(ค่าเฉลี่ย)

$R^2 = 0.373$

SEE = 0.18635

F = 19.314

Sig. 0.000

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนที่ 6 ข้อเสนอแนะในการใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนาเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ

การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการและการสนทนากลุ่มประเด็นข้อเสนอแนะในการใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนาเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ สรุปได้ว่า

1. ผู้สูงอายุเสนอแนะให้ใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนาในการช่วยสร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ ไปพร้อม ๆ กับการรักษาของแพทย์แผนปัจจุบัน รวมทั้งก่อเกิดกระบวนการเสริมสร้างความรู้เพื่อสืบสานภูมิปัญญาด้านสุขภาพที่บรรพบุรุษสั่งสมมา เช่น การฝึกอบรมให้ความรู้กับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านและผู้สนใจทั่วไป การจัดทำคู่มือที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาพื้นบ้านด้านสุขภาพ รวมถึงการนำองค์ความรู้ถ่ายทอดสู่โรงเรียนผู้สูงอายุ

2. หน่วยงานราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมให้ชุมชนจัดพิธีกรรมทั้งการสืบชะตา การเลี้ยงผีเสื้อบ้าน และอื่น ๆ มากขึ้นเพื่อปรับเจตคติของประชาชนให้เห็นความสำคัญของพิธีกรรมเหล่านี้ในการสร้างความสามัคคีของคนในชุมชน รวมถึงเคารพต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ปกป้องคุ้มครองให้ชุมชนสงบสุข ทั้งนี้ต้องก่อเกิดกระบวนการการมีส่วนร่วมโดยเฉพาะการส่งเสริมให้เยาวชนได้เข้าร่วมกิจกรรมกับผู้สูงอายุ

3. การใช้สมุนไพรพื้นบ้านควรส่งเสริมให้มีการใช้สมุนไพร โดยการปลูกสมุนไพรในพื้นที่ป่าชุมชนและนำสมุนไพรมาแปรรูปให้หลากหลายเพื่อสร้างรายได้ในชุมชนทั้งการผลิตยาสมุนไพรสำเร็จรูปและการขายสมุนไพรสด รวมถึงการให้ความรู้ในเรื่องสมุนไพรกับเยาวชนผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนและการสร้างพื้นที่ในชุมชนเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างผู้สูงอายุและประชาชนที่สนใจ

4. ภูมิปัญญาพื้นบ้านด้านสุขภาพบางประเภท เช่น การตอกเส้น การประกอบพิธีกรรม และการใช้สมุนไพรพื้นบ้าน สามารถนำมาสร้างอาชีพให้กับผู้สูงอายุในพื้นที่ได้ ทั้งนี้หน่วยงานราชการหรือมหาวิทยาลัยต้องสนับสนุนแนวทางในการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ให้ถูกต้อง เช่น การสนับสนุนผู้เชี่ยวชาญการตรวจสอบสมุนไพรเชิงวิทยาศาสตร์ ซึ่งจะส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้ใช้ได้

ข้อเสนอแนะดังกล่าวข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าภูมิปัญญาพื้นบ้านด้านสุขภาพในพื้นที่ยังมีความสำคัญและมีการใช้ผสมผสานกับระบบการแพทย์แผนปัจจุบัน อย่างไรก็ตามในพื้นที่ยังขาดการสนับสนุนด้านวิชาการที่จะส่งผลต่อการประยุกต์ใช้เพื่อการสร้างเสริมสุขภาพที่ถูกต้อง

